

Olsztyn, dnia 14 października 2020 roku

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

PS-V.431.2.7.2020.KŻ

**Pani
Barbara Krasowska
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Akacjowa 7
11-100 Lidzbark Warmiński**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Oddziału Spraw Społecznych w delegaturze Urzędu w Elblągu, w dniach 9-10 marca 2020 r. i 13-15 lipca 2020 r. przeprowadził kontrolę kompleksową Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim. W dniach od 11 marca 2020 r. do 12 lipca 2020 r. nastąpiła przerwa w prowadzeniu kontroli, z uwagi na zawieszenie zadań kontrolnych służb wojewody w związku ze stanem epidemii wirusa SARS-CoV-2. Kontrola przeprowadzona została w siedzibie jednostki kontrolowanej, tj. w Lidzbarku Warmińskim przy ul. Akacjowej 7.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.) – zwanej dalej ustawą, rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 roku w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61, poz. 543 ze zm.) oraz upoważnień Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.168.2020 z dnia 24 lutego 2020 roku oraz Nr FK – IV.0030.253.2020 z dnia 8 lipca 2020 roku.

Przedmiotem kontroli była realizacja ustawowych zadań samorządu gminnego z zakresu pomocy społecznej oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami, za okres od 1 stycznia 2019 roku do dnia 27 lutego 2020 roku.

Ustalenia kontroli zostały zawarte w protokole, podpisanym przez Panią, bez wniesienia zastrzeżeń w dniu 21 września 2020 roku (data wpływu do tut. Urzędu – 24 września 2020 roku).

Ustaień kontrolnych dokonano na podstawie analizy dokumentów, wyjaśnień i informacji udzielonych przez Panią i pracowników Ośrodka.

Na podstawie przeprowadzonej kontroli działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lidzbarku Warmińskim oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień w realizacji zadań, w szczególności w zakresie:

- opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej,
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych,
- kierowania do środowiskowego domu samopomocy,
- sprawienia pogrzebu,
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości i uchybień w zakresie:

- kwalifikacji zawodowych kierownika jednostki oraz pracowników relizujących zadania z zakresu pomocy społecznej,
- podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez kadre pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach,
- wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych.
- przedkładania radzie gminy sprawozdania z działalności ośrodka pomocy społecznej oraz wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

W zakresie realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak realizacji obowiązkowego zadania własnego gminy wynikającego z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, tj. prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.
Nieprawidłowość skutkowałą niezabezpieczeniem mieszkańcom gminy pomocy i wsparcia w ww. formie.

W zakresie przyznania świadczeń pieniężnych stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- w 2 przypadkach (dot. Przyznania zasiłku stałego oraz odmowy przyznania zasiłku celowego) przekroczenie miesięcznego terminu załatwienia sprawy oraz brak powiadomienia strony o przyczynach zwłoki i brak wskazania nowego terminu załatwienia sprawy.

Nieprawidłowość skutkowałą dłuższym, nieuzasadnionym terminem oczekiwania strony na wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie udzielenia pomocy.

- w 2 przypadkach (dot. przyznania zasiłku stałego oraz odmowy przyznania zasiłku celowego) wywiad środowiskowy został przeprowadzony po terminie.

Nieprawidłowość skutkowała nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.

- w 1 przypadku (dot. zasiłku stałego) brak przeprowadzenia aktualizacji wywiadu środowiskowego.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków ww. nieprawidłowości.

- w 1 przypadku (dot. zasiłku stałego) brak przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego u osób zobowiązanych do alimentacji.

Nieprawidłowość mogła skutkować ponoszeniem przez gminę i budżet państwa całości wydatków na udzielone świadczenie w formie zasiłku stałego.

- w 3 przypadkach (2 dot. zasiłku okresowego, 1 – specjalnego zasiłku celowego) brak potwierdzenia doręczenia decyzji stronie.

Nieprawidłowość skutkowała brakiem możliwości odwołania się strony od wydanej decyzji.

- w 10 przypadkach (dot. 3 środowisk, w których przyznano pomoc w formie zasiłku okresowego) rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzone były przez pracownika socjalnego Schroniska dla Osób Bezdomnych „Markot” w Marwałdzie, prowadzonego przez Stowarzyszenie Monar.

Nieprawidłowość skutkowała nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.

- w 16 przypadkach (dot. 4 środowisk, w których przyznano pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego) nieprawidłowe ustalenie dochodu strony, wbrew art. 8 ust. 3 u. p. s., tj. nie z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku o pomoc.

Nieprawidłowość skutkowała nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.

- w 2 przypadkach (dot. specjalnego zasiłku celowego) brak daty odbioru decyzji administracyjnej przez stronę.

Stwierdzone uchybienie wiąże się z nieograniczoną możliwością wniesienia odwołania od wydanych decyzji, do samorządowego kolegium odwoławczego, w każdym czasie.

- w 11 przypadkach (dot. 2 środowisk, w których przyznano pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego) nierzetelne prowadzenie dokumentacji – rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Stwierdzone uchybienie skutkowało ponoszeniem przez gminę całości wydatków na udzielone świadczenie.

- w 1 przypadku (dot. przyznania pomocy osobom, mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego) nieprawidłowe ustalenie dochodu strony, wbrew art. 8 ust. 11 u. p. s. oraz błędne ustalenie wysokości zasiłku okresowego. Nieprawidłowość skutkowała nieprzebrzeganiem przepisów prawa oraz przyznaniem stronie świadczenia w zawyżonej wysokości.

- w 1 przypadku (dot. przyznania pomocy osobom, mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego) nierzetelne prowadzenie dokumentacji – rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Powyższe uchybienie skutkowało ponoszeniem przez gminę wydatków na udzielone świadczenie.

W zakresie przyznania świadczeń niepieniężnych stwierdzono następujące nieprawidłowości i uchybienia:

- w 10 przypadkach (dot. 3 środowisk, w których przyznano pomoc w formie skierowania do schroniska dla bezdomnych) rodzinne wywiady środowiskowe przeprowadzone były przez pracownika socjalnego Schroniska dla Osób Bezdomnych „Markot” w Marwałdzie, prowadzonego przez Stowarzyszenie Monar.
Nieprawidłowość skutkowałą nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.
- w 5 przypadkach (3 dot. skierowania do schroniska dla bezdomnych, 1 – pomocy w formie posiłku, 1 – usług opiekuńczych) nieprawidłowe ustalenie dochodu strony, wbrew art. 8 ust. 3 u. p. s., tj. nie z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku o pomoc.
Nieprawidłowość skutkowałą nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.
- w 2 przypadkach (dot. skierowania do schroniska dla bezdomnych) brak oceny realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym.
Nieprawidłowość skutkowałą nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.
- w 1 przypadku (dot. skierowania do schroniska dla bezdomnych) sporządzenie przez pracownika socjalnego kontraktu bez podpisu strony.
Powyższe uchybienie mogło skutkowałą brakiem wiedzy strony o ustaleniach wynikających z kontraktu socjalnego.
- w 10 przypadkach (1 dot. przyznania posiłku, 8 – usług opiekuńczych, 1 – skierowania do domu pomocy społecznej) brak daty odbioru decyzji administracyjnej przez stronę.
Stwierdzone uchybienie wiąże się z nieograniczoną możliwością wniesienia odwołania od wydanych decyzji, do samorządowego kolegium odwoławczego, w każdym czasie.
- w 1 przypadku (dot. przyznania posiłku) nierzetelne prowadzenie dokumentacji – rodzinnego wywiadu środowiskowego.
Nie stwierdzono skutku powyższego uchybienia.
- w 10 przypadkach (dotyczy 4 środowisk, w których przyznano pomoc w formie posiłku) w rozstrzygnięciu decyzji administracyjnej przyznającej świadczenie nie wskazano kosztu jednego posiłku oraz nie umieszczono informacji o odpłatności strony za przyznane posiłki.
Stwierdzone uchybienie skutkowałą niewiedzą strony dotyczącą kosztu jednego posiłku oraz ustalonej stronie odpłatności za ten posiłek.
- we wszystkich skontrolowanych sprawach dotyczących przyznania pomocy w formie posiłku dla dzieci w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” stwierdzono, że pozostające w obiegu prawnym decyzje nie były realizowane.
Powyższa nieprawidłowość skutkowałą brakiem realizacji prawomocnych decyzji administracyjnych oraz nierealizowaniem założeń wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem jest ograniczenie niedożywienia wśród dzieci i młodzieży.
- brak udokumentowania przez pracowników socjalnych pracy socjalnej w formie notatek (sprawa opisana w protokole na str. 21).
Stwierdzone uchybienie skutkowałą brakiem rozeznania potrzeb świadczeniobiorców.
- w 5 przypadkach (dot. usług opiekuńczych) brak określenia w orzekaniu decyzji administracyjnej przyznającej usługi opiekuńcze miejsca ich świadczenia.
Nieprawidłowość skutkowałą nieprzebrzeganiem obowiązujących przepisów prawa.
- w 1 przypadku (dot. przyznania usług opiekuńczych) brak przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków ww. nieprawidłowości.

- w 1 przypadku (dot. przyznania usług opiekuńczych) brak poinformowania strony o wszczęciu postępowania administracyjnego i uchyleniu decyzji.
Nieprawidłowość skutkowałą niestosowaniem obowiązujących przepisów prawa, niepoinformowaniem strony o toczącym się postępowaniu, a co za tym idzie braku czynnego uczestnictwa strony w postępowaniu.
- błędne zapisy uchwały Nr VI/45/2015 Rady Miejskiej w Lidzbarku Warmińskim z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, a także trybu ich pobierania.
Nieprawidłowość skutkowałą nieprzestrzeganiem przepisów prawa.
- w 6 przypadkach (4 dot. specjalistycznych usług opiekuńczych, 2 – skierowania do domu pomocy społecznej) brak przeprowadzenia aktualizacji wywiadu środowiskowego.
Na dzień kontroli nie stwierdzono skutków ww. nieprawidłowości.
- w 2 przypadkach (1 dot. skierowania do rodzinnego domu pomocy, 1 – skierowania do domu pomocy społecznej) przekroczenie miesięcznego terminu załatwienia sprawy oraz brak powiadomienia strony o przyczynach zwłoki i brak wskazania nowego terminu załatwienia sprawy.
Nieprawidłowość skutkowałą dłuższym, nieuzasadnionym terminem oczekiwania strony na wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie udzielenia pomocy w ww formie.
- w 1 przypadku (dot. skierowania do rodzinnego domu pomocy) nieprawidłowe ustalenie dochodu strony, wbrew art. 8 ust. 3 u. p. s., tj. nie z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku o pomoc oraz brak decyzji zmieniającej wysokość odpłatności za pobyt w rodzinnym domu pomocy.
Nieprawidłowość skutkowałą nieprzestrzeganiem obowiązujących przepisów prawa i ponoszeniem przez stronę odpłatności za pobyt w RDP w zaniżonej wysokości.
- w 2 przypadkach (dot. skierowania do domu pomocy społecznej) brak potwierdzenia doręczenia decyzji stronie.
Nieprawidłowość skutkowałą brakiem możliwości odwołania się strony od wydanej decyzji.

Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia zostały omówione z Panią i pracownikami. Udzielono instruktażu, o którym mowa w protokole z kontroli oraz w niniejszym wystąpieniu.

Osobą odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia jest Pani, jako kierownik jednostki. Przyczyną wystąpienia nieprawidłowości i uchybień był niedostateczny nadzór z Pani strony, jak również niestosowanie, przez osoby odpowiedzialne za realizację zadań, obowiązujących przepisów prawa.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami i uchybieniami, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, wnoszę o podjęcie przez Panią stosownych działań mających na celu ich wyeliminowanie oraz o niezwłoczną realizację następujących zaleceń:

1. Podjąć działania w celu realizacji zadania obowiązkowego gminy określonego w art. 17 ust.1 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 poz. 1507 ze zm.), tj. prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.
2. Załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki, a w każdym przypadku niezałatwienia sprawy w terminie, zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie wniesienia ponaglenia, zgodnie z art. 35 i 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (DZ.U.z 2020 r., poz.256 ze zm.).
3. W prowadzonych postępowaniach administracyjnych wszczętych z urzędu stosować art. 61 § 4 kpa, tj. o wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie.
4. Decyzje wydane w toku postępowania administracyjnego każdorazowo doręczać stronie, zgodnie z art. 109 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
5. Przestrzegać zasady, aby doręczenie decyzji administracyjnej, w każdym przypadku, potwierdzać datą jej odbioru, zgodnie z art. 46 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
6. W przypadku osób/rodzin korzystających ze stałych form pomocy, aktualizację wywiadu sporządzać nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, a w przypadku domów pomocy społecznej nie rzadziej, niż co 12 miesięcy, mimo braku zmiany danych, zgodnie z art.107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.
7. Przestrzegać zasady przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych, zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej *w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej (...) u osób, o których mowa w art. 103, tj. z małżonkiem, zstępnymi lub wstępnymi*, z uwagi na konieczność ustalenia możliwości świadczenia przez nich pomocy na rzecz świadczeniobiorców.
8. Przestrzegać zasady przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych, zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego, tj. *w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia*.
9. Wyeliminować przypadki przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych zatrudnionych w podmiotach niepublicznych, o których mowa w art. 25 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku konieczności przeprowadzania wywiadów na terenie innej gminy, stosować art. 107 ust.3 ww. ustawy.
10. Realizować pracę socjalną, w tym stosownie ją dokumentować w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych, w sposób pozwalający ocenić rezultaty pracy wykonywanej na rzecz beneficjentów i ich rodzin oraz dokumentować podejmowane działania i ustalenia, mające wpływ na rodzaj i zakres udzielanej pomocy, w myśl art. 6 pkt 12 oraz art. 119 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
11. Sporządzać kontrakt socjalny oraz dokonywać oceny realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym, zgodnie z pkt V druku kontraktu socjalnego wprowadzonego Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego.
12. Dochód osoby/rodziny ustalać z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub

w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

13. W decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie posiłku, wskazywać koszt jednego posiłku oraz określać odpłatność strony za przyznane posiłki, zgodnie z art. 107 § 1 k. p. a.
14. Realizować prawomocne decyzje administracyjne oraz założenia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem jest ograniczenie niedożywienia wśród dzieci i młodzieży.
15. W decyzjach administracyjnych przyznających pomoc w formie usług opiekuńczych, określać miejsce świadczenia przyznanych usług, zgodnie z wymogiem art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.
16. Podjąć działania w celu zmiany zapisów uchwały w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, a także trybu ich pobierania – stosownie do wymogów art. 97 ust. 1a w zw. z art. 97 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
17. Ustalać w prawidłowej wysokości odpłatność mieszkańca gminy za pobyt w rodzinnym domu pomocy zgodnie z art. 106 ust. 3b ustawy o pomocy społecznej.

Jednocześnie uwzględniając instruktaż udzielony przez zespół inspektorów w czasie prowadzenia kontroli w MOPS w Lidzbarku Warmińskim, wskazuję następujące działanie:

1. Rzetelnie ustalać stan faktyczny w prowadzonych postępowaniach administracyjnych o przyznanie specjalnego zasiłku celowego, z uwzględnieniem szczegółowej oceny sytuacji osób obejmowanych pomocą, tj. przeanalizowania miesięcznych wydatków ponoszonych przez stronę, możliwości finansowego wsparcia jej przez rodzinę oraz konieczności każdorazowego rozliczenia się przez stronę z przyznanej pomocy, aby wykazać szczególnie trudną sytuację kwalifikującą do przyznania pomocy.
2. Wzmocnić nadzór nad pracą podległego personelu w zakresie rzetelności:
 - przeprowadzanych przez pracowników socjalnych rodzinnych wywiadów środowiskowych (obecnie informacje zawarte w drukach rodzinnych wywiadów środowiskowych są bardzo ogólne, wiele miejsc pozostaje pustych. Rzetelne wypełnianie wszystkich pól druku rodzinnego wywiadu środowiskowego pozwala na sporządzenie pełnej diagnozy sytuacji socjalno – bytowej i rodzinnej strony, a co za tym idzie, możliwością udzielenia wszechstronnej pomocy stronie; nie tylko finansowej, ale również w formie pracy socjalnej),
 - ustalania zakresu usług opiekuńczych w rozstrzygnięciu decyzji, a nie w jej uzasadnieniu,
 - zawierania przez pracowników socjalnych kontraktów socjalnych z podopiecznymi korzystającymi z pomocy w formie zasiłku okresowego z powodu bezrobocia, które mobilizowałyby te osoby do aktywizacji, a także z osobami kierowanymi do udziału w projektach realizowanych przez MOPS.

Proszę o poinformowanie Wojewody Warmińsko–Mazurskiego o realizacji zaleceń,

uwag i wniosków w terminie 30 dni, powołując się na znak pisma.

Jednocześnie na podstawie art. 128 ustawy o pomocy społecznej, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od daty otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda ustosunkuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.

W przypadku uwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń, o których mowa wyżej, jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.

**Z up. Wojewody
Warmińsko-Mazurskiego**

Joanna Kastrau
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Jacek Wiśniowski
Burmistrz Lidzbarka Warmińskiego
ul. Aleksandra Świętochowskiego 14
11-100 Lidzbark Warmiński